

Vabariigi Valitsuse määruse „Tamsalu valla ja Tapa valla haldusterritoriaalse korralduse ja Vabariigi Valitsuse 3. aprilli 1995. a määruse nr 159 „Eesti territooriumi haldusüksuste nimistu kinnitamine“ muutmise“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Vabariigi Valitsuse määruse „Tamsalu valla ja Tapa valla haldusterritoriaalse korralduse ja Vabariigi Valitsuse 3. aprilli 1995. a määruse nr 159 „Eesti territooriumi haldusüksuste nimistu kinnitamine“ muutmise“ eelnõu (edaspidi *eelnõu*) eesmärgiks on Eesti haldusterritoriaalse korralduse muutmise uue haldusüksuse moodustamisel kohaliku omavalitsuse üksuste (edaspidi ka *omavalitsus*) volikogude algatusel. Eelnõu toetub omavalitsuste initsiatiivile algatada omaalgatuslikult omavalitsuste ühinemine moodustamaks tugevam, võimekam ja jätkusuutlikum omavalitsusüksus.

Eestis on hetkel 15 maakonda ning 213 omavalitsust, mis jagunevad 183 vallaks ja 30 linnaks. Eelnõuga muudetakse haldusterritoriaalset korraldust Lääne-Viru maakonnas. Hetkel kuulub Lääne-Viru maakonda kaks linna ja 13 valda, pärast haldusterritoriaalse korralduse muutmist jääb maakonda kaks linna ja 12 valda. Omavalitsuste koguarv Eestis väheneb ühe omavalitsuse võrra 212-le, kokku 182 valda ja 30 linna^{1,2}.

Ühinevad omavalitsused on³:

- 1) Tapa vald (pindala 264,3 km² ja rahvaarv 7627),
- 2) Tamsalu vald (pindala 214,6 km² ja rahvaarv 3778).

Eelnõuga rahuldatakse sisuliselt Tapa valla ja Tamsalu valla esitatud taotlused haldusterritoriaalse korralduse muutmiseks ning moodustatakse nimetatud valdade ühinemise teel uus haldusüksus nimega Tapa vald (kogupindala 479 km², rahvaarv 11 405⁴).

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Rahandusministeeriumi regionaalhalduse osakonna nõunik Kaie Künigas (e-post kaie.kyngas@rahandusministeerium.ee; tel 611 3080), eelnõu ja seletuskirja koostamises osalesid ka regionaalarengu õigusnõunik Olivia Taluste (e-post olivia.taluste@rahandusministeerium.ee; tel 611 3092) ja regionaalhalduse osakonna nõunik Ave Viks (e-post ave.viks@rahandusministeerium.ee; tel 611 3079).

¹ Arvestades vaid eelnõus esitatud ühinemist. Vabariigi Valitsuse 21.07.2016 määruste nr 82 ja 83 ning 22.12.2016 määruste nr 151-153 jõustumisel väheneb omavalitsuste koguarv Eestis kümne omavalitsuse võrra 203-le, kokku 175 valda ja 28 linna. Vabariigi Valitsusele esitatud Elva valla, Kanepi valla, Lahemaa valla, Põhjaranniku valla, Rakvere valla, Saaremaa valla, Tapa valla, Valga valla, Viljandi valla ja Vinni valla moodustamisel väheneb omavalitsuste koguarv Eestis 30 omavalitsuse võrra 173-le, kokku 148 valda ja 25 linna.

² Kuna taotletud haldusterritoriaalse korralduse muudatus jõustub 15. oktoobri 2017 toimuva korraliste kohaliku omavalitsuse volikogu valimiste käigus koos teiste haldusreformi käigus läbiviidatavate ühinemistega, siis muutub omavalitsuste koguarv ning valdade ja linnade arv veelgi.

³ Elanike arv rahvastikuregistri andmetel 01. detsembri 2016 seisuga.

⁴ Elanike arv rahvastikuregistri andmetel 01.12.2016 seisuga, ühinemise hetkeks on muutunud.

Eelnõu õiguslikku kvaliteeti kontrollis Rahandusministeeriumi õigusosakonna jurist Heili Jaamu (e-post heili.jaamu@fin.ee; tel 611 3645). Eelnõu on keeleliselt toimetanud Rahandusministeeriumi õigusosakonna keeleteimetaja Sirje Lilover (e-post sirje.lilover@fin.ee; tel 611 3638).

1.3. Märkused

Eelnõu ei ole seotud muu menetluses oleva eelnõuga ega Euroopa Liidu õiguse rakendamisega.

Eelnõu on seotud Eesti Keskerakonna, Sotsiaaldemokraatliku Erakonna ning Isamaa ja Res Publica Liidu valitsusliidu aluspõhimõtete 2016-2019. aasta 8. peatüki eesmärgiga „Kohalike omavalitsuste otsustusõiguse ja vastutuse suurendamiseks ühiskonnaelu juhtimisel ja korraldamisel viime ellu haldusreformi“.

Samuti on eelnõu suunatud haldusreformi seaduse § 1 lõikes 2 sätestatud haldusreformi eesmärgi ja § 1 lõike 3 täitmisele, kuna ühinemise tulemusena moodustatakse omavalitsus, kes vastab haldusreformi seaduses sätestatud omavalitsusüksuse soovitusliku suuruse kriteeriumile (omavalitsuses elab üle 11 000 elaniku).

Eelnõuga muudetakse Vabariigi Valitsuse 3. aprilli 1995. a määruse nr 159 „Eesti territooriumi haldusüksuste nimistu kinnitamine“ kehtivat redaktsiooni, avaldamismärkega RT I, 29.08.2014, 16, Lääne-Viru maakonda käsitlevas osas.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb neljast paragrahvist, millega muudetakse haldusterritoriaalset korraldust, määratakse uuele haldusüksusele nimi ja piirid ning korraldatakse piiride kandmine riigi maakatastri kaardile. Eelnõuga muudetakse ka Vabariigi Valitsuse 3. aprilli 1995. a määrust nr 159 „Eesti territooriumi haldusüksuste nimistu kinnitamine“ Lääne-Viru maakonda puudutavas osas. Eelnõus sätestatakse haldusterritoriaalse korralduse muutmise jõustumise aeg.

Ülevaade ühinemismenetlusest ja läbirääkimistest

Tamsalu Vallavolikogu tegi 22. detsembri 2015 otsusega nr 55 „Haldusterritoriaalse korralduse muutmise algatamine“ Tapa Vallavolikogule ettepaneku haldusterritoriaalse korralduse muutmiseks Tamsalu valla ja Tapa valla ühinemise teel“. Tapa Vallavolikogu nõustus Tapa Vallavolikogu 25. veebruari 2016 otsusega nr 129 „Tamsalu Vallavolikogu haldusterritoriaalse korralduse muutmise algatamise ettepanekuga nõustumine“.

Lähtudes läbirääkimiste ning menetlustoimingute tulemustest, võtsid Tapa Vallavolikogu ja Tamsalu Vallavolikogu 12. detsembril 2016 vastu otsused haldusterritoriaalse korralduse muutmiseks eesmärgil moodustada Tapa ja Tamsalu valla ühinemisel uus haldusüksus Tapa vald.

Omavalitsused toovad välja, et Tapa ja Tamsalu valla ühinemisläbirääkimiste käigus on poolte esindajad seadnud ühiseks eesmärgiks tänaste omavalitsuste kui kogukondade jätkusuuliku arengu ja strateegilise juhtimisvõimekuse suurendamise. Sellega soovitakse

ühendada tänaste omavalitsusüksuste arengupotentsiaal ja tugevused, et anda oluline tõuge piirkonna tasakaalustatud arengusse. Ühinemine võimaldab parandada omavalitsuste elanike elukvaliteeti, arendada igapäevaelu ja infrastruktuuri. Ühinemise käigus soovitakse moodustada jätkusuutlik, tervikliku ruumistruktuuriga vald, mida iseloomustab toimiv haldus- ja teenuskeskuste võrgustik, head transpordiühendused ja kõrge arengupotentsiaal. Omavalitsuste ühinemine loob eeldused, et ühinemisest tulenevat kõrgemat finants- ja haldussuutlikkust rakendatakse piirkonna ühtlaseks arendamiseks. Halduskorralduse muutmine aitab kaasa Lääne-Virumaa Järvamaaga piirneva osa tasakaalustatud ja terviklikule arengule. Halduskorralduse muutus tugevdab ühinevate omavalitsuste edaspidiseid positsioone võimalike riigi poolt läbi viidavate uute halduskorralduslike ümberkorralduste korral. Ühinevate omavalitsuste territooriumite põhiosad kuuluvad ajaloolisse Ambla kihelkonda.

Ühinenud valla keskus hakkab paiknema Tapa linnas. Valla keskusest toimub üldine ja strateegiline juhtimine. Tamsalu linnas hakkab paiknema piirkondlik haldus- ja teeninduskeskus, kus tagatakse varade majandamine kohapeal, järelevalve piirkondlike teenuste osutamise kvaliteedi üle, valla avaliku heakorra ja teiste haldusülesannete täitmine, mis on otstarbekas tagada kohapeal, registritoiminguid ning osutatakse sotsiaalhoolekande teenuseid. Teeninduspunktid luuakse Jäneda, Lehtse, Moe, Vajangu, Assamalla ja Porkuni piirkonda, neis osutatakse sotsiaalhoolekande teenuseid ja korraldatakse piirkonna elanike ja valla juhtkonna kohtumisi.

Liitumisläbirääkimiste käigust avalikkuse teavitamiseks koondati kogu info ühisele veebilehele ning avaldati ühinemist tutvustav ühisleht, mis on leitav ka valdade veebilehtedel. Ühinemislepingu projekt ja selle lisad olid suunatud avalikustamisele ajavahemikul 1.–21. november 2016. Haldusreformi ja ühinemislepingu tutvustamiseks toimusid ajavahemikul 7–10. november suuremates keskustes avalikud koosolekud. Vt täpsemalt: <http://www.tapa.ee/uhinemisleping>.

Ühinemislepingule esitati 72 ettepanekut. Avalikustamise käigus ühinemislepingule esitatud ettepanekute ja vastuväidete kohta koostati õiend. Õiend esitati ühinemislepingu lisana vallavolikogudele kinnitamiseks.

Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduse § 7 lõike 8 ja § 9 lõike 6 punkti 3 kohaselt viidi elanike arvamuse väljaselgitamiseks valdades ajavahemikul 23.–25. november 2016 elektrooniliselt ning 27. ja 28. november küsitluspunktides läbi elanike küsitlus. Elanike arvamuse väljaselgitamise tulemused on esitatud tabelis 1.

Tabel 1. Elanike arvamuse väljaselgitamise tulemused

	Hääleõiguslike elanike arv	Vastanuid	Osaluse %	JAH	%	EI	%
Tapa	6332	195	3,1	94	48,2	101	51,8
Tamsalu	3176	142	4,5	114	80,3	28	19,7
Kokku	9508	337	3,5	208	61,7	129	38,3

Allikas: Tapa ja Tamsalu valla volikogude otsused elanike küsitluste tulemuste kinnitamiseks.

Tapa Vallavolikogu ja Tamsalu Vallavolikogu esitasid 19.12.2016 kirjadega Lääne-Viru maavanematele taotluse haldusterritoriaalse korralduse muutmiseks koos Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduse § 9 lõike 9 kohaste dokumentidega. Lääne-Viru maavanem edastas 23.12.2016 kirjaga nr 1-5/16-2137-1 oma seisukoha koos maavanemale esitatud

ühinemisdokumentatsiooniga Rahandusministeeriumile. Maavanem toetab nimetatud valdade ühinemist. Ühinemisega ühendatakse ühinevate omavalitsuste arengupotentsiaal ja tugevused, millega tagatakse piirkonna jätkusuutlik areng.

Rahandusministeerium on omavalitsusüksuste esitatud haldusterritoriaalse korralduse muutmise taotlused koos lisadega läbi vaadanud ning toetab taotluses esitatud omavalitsuste haldusterritoriaalse korralduse ja sellega seotud piiride muutmist. Esitatud dokumendid on kooskõlas kehtivatest õigusaktidest tulenevate nõuetega.

Vabariigi Valitsuse nõustamiseks haldusreformi seaduse § 5 lõike 4 alusel moodustatud Põhja-Eesti piirkondlik komisjon arutas esitatud haldusterritoriaalse korralduse muutmisega seonduvat 19. detsembri 2016 koosolekul ja leidis, et algatatud ühinemine vastab omavalitsusüksuse soovitusliku suuruse kriteeriumile. Komisjon toetab ühinemist, kuna see võimaldab suurendada ühendvalla võimekust kvaliteetsete avalike teenuste pakkumisel.

Tartu Ülikooli RAKE poolt koostatud uuring „Era- ja avalike teenuste ruumilise paiknemise ja kättesaadavuse tagamisest ja teenuste käsitlemisest maakonnaplaneeringutes“ määratleb nii Tapa kui Tamsalu III tasandi keskustena. Mõlemad üksused pakuvad täna III tasemele vastavaid teenuseid (näiteks on ka Tamsalus teenuseid, mis Tapal puuduvad, nt ujula). Tapal on rajamisel eakate hoolduskeskus, uus perearstikeskus.

Mõlema vallavalitsuse koosseisud on juba täna erinevas ulatuses spetsialiseerunud. Ühinemine võimaldab seda veelgi edasi arendada ja tugevdada ka strateegilist juhtimistasandit.

Ühinemisega nähakse lisaks vallakeskusele ja Tamsallu moodustatavale haldus-teenuskeskusele ka väiksemate teeninduspunktide moodustamine Moel, Jänedal ja Lehtses (olemasolevad Tapa valla teeninduspunktid) ka Assamallas, Porkunis ja Vajangul (Tamsalu vald).

Ühinemine suurendab valla võimalusi piirkondlike arengueelduste ära kasutamisel. Tapa vallasisesel linna puhul on selleks eeskätt militaarteemad, mõlemad Tapa ja Tamsalu vallasisesed linnad on ajalooliselt tööstusliku taustaga ja seal asuvad tootmisalad. Nende tootmisalade taristute arendamine võib olla üheks ühinenud valla võimaluseks.

Mõlemat omavalitsusüksust läbib raudtee ja raudtee on ka kahe III tasandi teeninduskeskust ühendavaks teljeks.

Eelnõu § 1 lõikega 1 muudetakse haldusterritoriaalset korraldust selliselt, et Tapa ja Tamsalu ühinemisel moodustub uus kohaliku omavalitsuse üksus Tapa vald.

Nimetatud valdade volikogud otsustasid 12.12.2016 tehtud otsustega taotleda haldusterritoriaalse korralduse muudatust ning kinnitasid ühinemislepingu. Ühinemislepingus on sätestatud, et kohalik omavalitsus on avalik-õiguslik juriidiline isik nimega Tapa vald, mille keskus asub Tapal. Ühinemislepingus on kokku lepitud, et Tamsalu linnas hakkab paiknema piirkondlik haldus- ja teeninduskeskus ning Jänedal, Lehtse, Moe, Vajangu, Assamalla ja Porkuni piirkonda luuakse teeninduspunktid.

Ühinevate omavalitsuste ühinemisdokumendid koos ühinemislepinguga on kättesaadavad: <http://delta.andmevara.ee/laane-viru/dokument/831314>.

Eelnõu § 1 lõikega 2 määratakse moodustuva haldusüksuse nimeks „Tapa vald“.

Tapa vald on ühe ühineva omavalitsuse nimi ja hetkel omavalitsuse nimena kasutusel seega on nimevalik põhjendatud. Kohanimenõukogu otsustas oma 20. detsembri 2016 koosolekul tunnistada haldusüksuse nimena Tapa valla sobivaks. Kohanimenõukogu märkis, et Tapa vald on tulevase valla keskus, ajalooa kohanimi (päribneb tõenäoliselt isikunimest Tabbe), olemasolev vallanimi, mis sobib moodustatava haldusüksuse nimeks.

Eelnõu §-ga 2 määratakse uue haldusüksuse piir ning seatakse Maa-ametile ülesandeks korraldada uute piiride kandmine riigi maakatastri kaardile.

Eelnõu §-ga 3 muudetakse Vabariigi Valitsuse 3. aprilli 1995. a määrust nr 159 „Eesti territooriumi haldusüksuste nimistu kinnitamine“ Lääne-Viru maakonna valdade loetelust jäetakse välja sõna „Tamsalu“.

Eelnõu §-ga 4 sätestatakse eelnõu määrusena ja selle §-de 1 ja 3 jõustumise tähtpäev. Vastavalt Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduse § 10 lõikele 1 jõustub Vabariigi Valitsuse määrus haldusterritoriaalse korralduse muutmise kohta Riigi Teatajas avaldamisele järgneval päeval, kuid §-d 1 ja 3, mille järgi Tapa ja Tamsalu valla ühinemisel moodustatakse ühine Tapa vald ja sellest tulenevalt muudetakse haldusüksuste nimistut, jõustuvad ühinenud Tapa Vallavolikogu valimistulemuste väljakuulutamise päeval.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõjud

Eelnõu määrusena vastuvõtmine omab sotsiaalset mõju, samuti mõju majandusele, elukeskkonnale, regionaalarengule ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele.

Haldusreformi eesmärgiks on:

- a) võimekus pakkuda inimestele paremaid avalikke teenuseid (so teenuseosutamise potentsiaali kasv)
- b) tagada piirkondade konkurentsivõime kasv
- c) täita iseseisvalt neile seadusega pandud ülesandeid

Arvestades haldusreformi seaduse kriteeriume, eesmärkide ja territoriaalse terviklikkuse põhimõtet on Tapa ja Tamsalu valla ühinemisel üheks omavalitsusüksuseks positiivne mõju haldusreformi eesmärkide täitmisele järgmiste asjaolude lõikes⁵.

Ajalooline põhjendus

Tapa ja Tamsalu vald asuvad suures osas endise Ambla kihelkonna maadel. Ambla kihelkond moodustus 1220.aastate paiku. Kihelkond paiknes teede ristumiskohal, kustkaudu peeti ühendust Tallinna ja Tartu, Järvamaa ja Virumaa ja ka Tallinna ja Lõuna-Virumaa vahel.

⁵ Alljärgnev hinnang tugineb eksperthinnangule, mis on haldusreformi ettevalmistamiseks moodustatud Põhja-Eesti piirkondliku komisjoni poolt heaks kiidetud.

Enamik Ambla kihelkonna kesk- ja idaosa ehk Jäneda, Lehtse, Nõmmküla, Saksi ja ja Tapa linna ümbrus moodustavad Tapa valla tuumiku ning kihelkonna kagunurk Tamsalu ümbruskonnaga kuulub Tamsalu valda. Tamsalu valla idaosa (Assamalla, Porkuni) kuulus Väike-Maarja kihelkonda ja lääneosa (Vajangu) Järva-Jaani kihelkonda. Kõik nimetatud alad kuuluvad kaasaegse Lääne-Viru maakonna koosseisu.

Tulenevalt ajaloolisest seotusest on piirkonna elanikud olnud läbi lähiajaloo sotsiaalselt ja majanduslikult seotud. Toimib tööranne, kasutatakse omavalitsuste teenuseid ning suheldakse nii organisatsioonide kui eraisikute tasandil.

Mõju elanike elutingimustele

Kaks ühinevat valda on oma senistes arengusuundades väärtustanud oma looduslähedast, head ja turvalist elukeskkonda ning samal suunal plaanitakse jätkata ka uues moodustuvad omavalitsuses. Omavalitsuste ühinemisega piirkonna elanike senised elutingimused ei muutu. Säilivad senised teenused ja nende osutamise kohad, täienevad sotsiaalteenuste pakkumise võimalused ning teenuste loetelu. Kahe ühineva omavalitsuse tugevused kasutatakse tulevikus ära ning arendatakse nende alusel välja ühtlase kvaliteediga avalike teenuste võrk.

Ühinevad omavalitsused on kokku leppinud elanike igapäevaste valikute toetamise ning ka edaspidi toetatakse näiteks laste huvihariduse omandamist väljaspool omavalitsust. Eakate vallakodanike hoolekandeteenuste rahastamisel kaetakse põhjendatud juhtudel vajalikud kulud osaliselt.

Elanike ühtekuuluvustunne

Tulenevalt sellest, et mõlemad ühinevad vallad kuuluvad Lääne-Viru maakonda on nad ka kultuuriliselt olnud seotud. On olemas ja viimasel ajal sagenenud tööranne nii Tapalt Tamsallu kui Tamsalust Tapale.

Tapa ja Tamsalu valdade elanike jaoks on oluline, et mõlema omavalitsuse kultuuriline ning majanduslik taust on sarnane. Suurimaks ühtekuuluvustunde tekitajaks saab tulevikus olema ühiselt uued traditsioonid ning seniste traditsioonide edasikandmine ja tunnustamine kogu valla elanike poolt. Olulisena nähakse sõbralikku ja uusi võimalusi pakkuvat koostööd ka ümbritsevate omavalitsuste ning naabermaakondade valdadega.

Mõju avalike teenuste osutamise kvaliteedile

Omavalitsuste ühinemisel seatakse lisaks haldusreformi seadusega ette nähtud omavalitsusüksuse soovitava suuruse (üle 11 000 elaniku) saavutamisele ja haldusreformi rakendamisele eesmärgiks ka uue omavalitsuse võimekuse kasv, kvaliteetsete avalike teenuste pakkumine, piirkonna arengueelduste kasutamine ja ühtlasem piirkondlik areng. Ühinemise teel moodustunud kohaliku omavalitsuse üksus toetab vallaelanike heaolu ja rahulolu oma kodukohaga, väärtustab kogukondade jätkusuutlikku arengut, head elukeskkonda ja traditsioonide püsimist.

Uue omavalitsuse kõigile elanikele on kättesaadavad kõrge kvaliteediga avalikud teenused. Paranev teenustele ligipääs sotsiaalvaldkonnas, huvihariduses, noorsootöös ning tulenevalt ametnikele delegeeritavatest pädevustest muutub esmaste teenuste kasutamine paindlikumaks ning kiiremaks.

Ühinevad omavalitsused soovivad tulevikus lahendada piirkonnas seni esile kerkinud arenguprobleeme: luua võimalused ettevõtlusele soodsa arenguruumi tekkimiseks, mille tulemusena tekib kohalike elanike jaoks juurde kodulähedasi töökohti. Elanikkonna vananemisest tulenevate probleemide leevendamiseks kavatakse panustada hariduse kvaliteedi tõstmisse, pakkudes koostöös erinevate organisatsioonidega paindlikku täiskasvanuharidust inimese heaolu enim suurendavas ja lisandväärtust luua võimaldavates valdkondades.

Mõju haldussuutlikkusele

Tapa ja Tamsalu valla tänane haldussuutlikkus on enamuses valdkondades küllaldane selleks, et pakkuda vajalikke teenuseid suuremal territooriumil. ühinemise järgselt ametiasutused liidetakse ning senise struktuuri baasil luuakse lisaks ametikohad, mille järele kindlasti vajadus tekib. Tulevikus soovitakse lihtsustada veelgi asjaajamise korraldust, võtta kasutusele senisest enam elektroonilisi vorme, luua regulatsioone, mis piiritlevad keskkonna, milles ametnikel on pädevus otsused teha kiirelt ja võrdse kohtlemise printsiibist lähtuvalt ja hea halduse tava arvestades.

Mõju demograafilisele situatsioonile

Demograafiliselt on Tapa ja Tamsalu vallas elanike arv langustrendis. Elanike koosseis on üsna suur osakaal eakatel inimestel, samas sünnib piirkonnas igal aastal ka palju lapsi. Selline rahvastiku koosseis võimaldab jätkusuutlikult lasteaedade ja koolide tööd kavandada, samas nõuab pidevat tähelepanu eakatele suunatud teenuste pakkumine – sotsiaaltransport, teenused, hooldus nii kodus kui vajadusel hooldusteenuse toetamine hoolekandetasutuses.

Ühinemine iseenesest demograafilist olukorda ei muuda, muutusi saab esile kutsuda edasiste poliitiliste valikutega – erinevad toetused, elukeskkonna arendamine, ettevõtluskeskkonna paranemine koos kaasneva uute töökohtade tekke ja palgataseme paranemisega.

Mõju transpordi ja kommunikatsiooni korraldusele

Transpordikorraldus ühinevate omavalitsuste piirkonnas on seni korraldatud rahuldavalt, vajadus on tihendada senist liinivõrku Tapa-Tamsalu suunal. Selleks on olemas võimalused seniste liinilepingute raames marsruudi muutmiseks ning lisakilomeetrite tasustamiseks. Transpordikorralduse eesmärgiks võetakse senise toimiva mõistliku ja elanike tegelikel vajadusel põhineva süsteemi säilitamine ja täiustamine.

Kommunikatsiooni oluliseks osaks peetakse ka edaspidi valla ajalehte, mis kantakse iga vallaelaniku postkasti. Ametlikku infot edastatakse ajalehe, ametliku veebilehe ja e-posti vahendusel.

Mõju ettevõtluskeskkonnale

Senise kahe omavalitsuse mureks on olnud ettevõtluse edendamiseks vahendite ja võimaluste nappus. Suuremas omavalitsuses suudetakse elukeskkonna edendamise ja kvaliteetsete avalike teenuste pakkumusega tagada ettevõtjatele vajalik tööjõud, vajadusel olla partneriks selle koolitamisele ja värbamisele ning abistada infrastruktuuri loomisel või korrastamisel. Jätkatakse ja täiendatakse ettevõtjate tunnustamist ja igal aastal parimatele ettevõtjatele auhindade andmise tava.

Mõju hariduslikule olukorrale

Alusharidust pakkuvad lasteaiad paiknevad moodustavas Tapa vallas piisava tihedusega ja jäävad toimima senistes asukohtades. Lasteaedade töötajate töötasu ühtlustamine tagab kvalifitseeritud pedagoogide ja tublide õpetaja abide olemasolu. Lasteaedades pakutakse samuti vajadusel tugiteenuseid – logopeed, psühholoog, tugiisik lapsele.

Mõlemas vallas on ühinemise eel välja kujunenud väikeste, kodulähedaste koolide võrk. Kokku on lepitud koolide omapära säilitamises ja tugevsute arendamises, tugiteenuste pakkumises. Hariduslike erivajadustega lastele pakutakse valitud koolis erinevaid tugiteenuseid (väikeklassid, individuaalne õppekava, tugiisik jne).

Valla eesmärk on tagada võimalus kogu piirkonna lastele kaasaegse kvaliteetse hariduse omandamiseks. Tapal ja Tamsalus tegutsevad gümnaasiumid.

Omavalitsusüksuse organisatsiooniliselt ühtse teenusepiirkonnana toimimine

Kogu Tapa valla territooriumil korraldatakse teenuste pakkumine ühtsetel alustel. Tapa vallavalitsus kui ametiasutus pakub avalikke teenuseid Tapa linnas ning teeninduskeskuses Tamsalu linnas ning teeninduspunktides Jänedal, Lehtsest, Moel, Vajangul, Porkunis ja Assamalla. Teeninduskeskuses ja teeninduspunktides töötavad ametnikud on samuti ametiasutuse töötajad ja kuuluvad ametiasutuse valdkondlikesse osakondadesse. Selline töökorraldus tagab koostöö, kogemuste vahetamise võimalused ja organisatsioonilise kuuluvustunde ning ühtlase kvaliteedi. Samas delegeeritakse igale ametnikule otsustuspädevus ja tagatakse vajadusel täienduskoolitus selleks, et teha oma valdkonnas vastavalt pädevusele ja kehtestatud kordadele igapäevaseid otsuseid, anda haldusakte ning seega tagada vallaelanikele võimalikult kiire ja sujuv asjaajamine.

Ühetüübilised ja sarnastel alustel töötavad hallatavad asutused liidetakse või ühendatakse ühe juhtimise alla ning luuakse sellega tugevamad organisatsioonid, ühtlaselt kõrge teenuste kvaliteet ning tigusad töötajate meeskonnad.

Erinevate teenuste sisseostmisel kasutatakse efektiivsemaks majandamiseks ühishankeid, samas säilitatakse paindlikkus.

Eelnõu ei oma olulist mõju keskkonnale, riigiasutuste korraldusele, riigi julgeolekule ega välissuhetele.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamiseks teostavad ühinevad kohaliku omavalitsuse üksused vähemalt järgmisi tegevusi:

- 1) valla põhimääruse ja vallavalitsuse hallatavate asutuste põhimääruste kinnitamine;
- 2) arengukava kinnitamine;
- 3) üldplaneeringu koostamine;
- 4) eelarvestrateegia ja eelarve koostamine ja kinnitamine;
- 5) muude õigusaktide ajakohastamine;
- 6) ametiasutuste reorganiseerimine jne.

Eelnõu määrusena vastuvõtmine võib tuua kaasa kulusid kohaliku omavalitsuse üksuste eelarvetele töjõukulude osas (eelpoolnimetatud tegevuste teostamiseks, hüvitised võimalike koondamiste puhul), mis on võimalik katta haldusreformi seaduse § 20–23 sätestatud tingimustel ja korras riigieelarvest eraldatavast ühinemistoetusest.

Eelnõu määrusena vastuvõtmine toob kaasa kulud riigieelarvele. Haldusreformi seaduse § 21 lõike 4 alusel makstakse ühinemise järgselt vähemalt 5000 elanikuga omavalitsustele ühinemistoetust kahekordses määras (100 eurot elaniku kohta) ning § 21 lõike 7 alusel üle 11 000 elanikuga omavalitsuse moodustamisel 500 000 eurot täiendavat toetust. Ühinemistoetuse arvutamisel võetakse aluseks elanike arv rahvastikuregistri andmetel 2017. aasta 1. jaanuari seisuga. Ühinemistoetust arvutatakse iga ühinenud omavalitsusüksuse kohta eraldi ning see ei või olla väiksem kui 300 000 eurot ja suurem kui 800 000 eurot iga ühinenud kohaliku omavalitsuse üksuse kohta.

Rahvastikuregistri andmetel elab 1. detsembri 2016. a seisuga Tapa vallas 7627 inimest ja Tamsalu vallas 3778 inimest, kokku 11 405 inimest. Tapa valla moodustumisel on

riigieelarvest eraldatava ühinemistoetuse summaks umbes 1 640 500 eurot (762 700 + 377 800 + 500 000) eurot⁶.

Ühinemistoetus eraldatakse arvestades haldusreformi seaduse § 22 kehtestatud ühinemistoetuse maksmise korda. Ühinemise tulemusena moodustunud kohaliku omavalitsuse üksuse ühinemistoetuse suuruse kinnitab Vabariigi Valitsus korraldusega.

Valla- või linnavalitsus peab ühinemistoetuse saamiseks esitama ühe kuu jooksul pärast ühinemise käigus moodustunud kohaliku omavalitsuse üksuse volikogu valimiste tulemuste väljakuulutamist Rahandusministeeriumile ühinemistoetuse eraldamise taotluse, milles selgitab ühinemistoetuse kasutamise vastavust kohaliku omavalitsuse üksuste ühinemise soodustamise seaduse § 6 lõikele 2.

6. Määruse jõustumine

Eelnõu on kavandatud jõustuma Riigi Teatajas avaldamisele järgneval päeval, välja arvatud eelnõu §-d 1 ja 3. Nimetatud sätted jõustuvad kohaliku omavalitsuse volikogus valimistulemuste väljakuulutamise päeval.

Eelnõu jõustumise tähtajad on sätestatud Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduse § 10 lõikes 1.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu ei saadeta eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastusringile, kuna see ei puuduta otseselt teiste ministeeriumite valitsemisala. Samuti ei saadeta seda kooskõlastamiseks üleriigilistele kohaliku omavalitsuse üksuste liitudele, kuna tegemist on omavalitsuste omaalgatusliku ühinemise otsustamisega, mille puhul ei ole vajadust teiste ühinemisega mitteseotud omavalitsuste arvamust küsida.

⁶ Kuna ühinemistoetuse arvutamisel võetakse aluseks elanike arv rahvastikuregistri andmetel 01.01.2017 seisuga, võib ühinemistoetuse maht mõlema valla osas muutuda, sest üle 3000 elanikuga kuid alla 5000 elanikuga omavalitsustele eraldatakse toetust kahekordses määras vastavalt elanike arvule.